

Demirbaş No: 003796

Yer No: m 3796

skyline Dergisi, c.21, s.229,
Ağu. 2002'de

Skyline Dergisi, c.21, s.229, Ağu. 2002'de

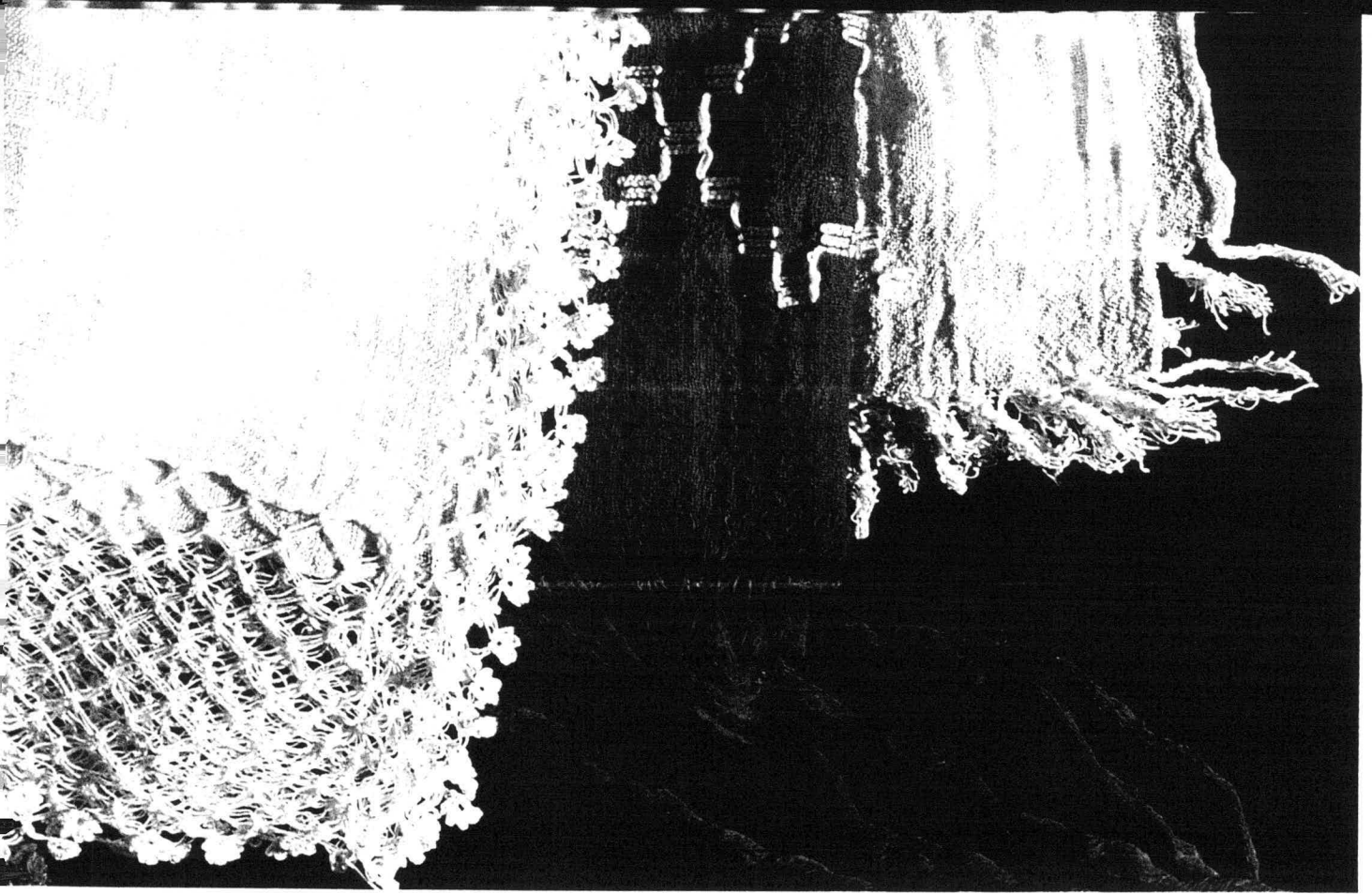
Üzamlü Köyü'nün

Siz dokumaları

Dastar

*Handmade fabric traditions
in the modern world*

by KAREN BIRVEY KÜÇÜK / Photo FARUK AKBAŞ

Türkiye'nin güneybatı kıyılarındaki dağlık yörenin kalbindeyiz... Doğal ve tarihi zenginlikleriyle ülkenin sayılı turistik yerlerinden olan Muğla'da, yüzyıllardır sürdürdüğü geleneksel yaşam tarzını koruyan küçük bir köy Üzümlü. Köy, adını bol miktarda yetistirdiği lezzetli üzümlerinden alıyor. Kurak iklim şartlarının hüküm sürdüğü bu dağlık yörede diğer meyve türlerinin yetistirilmesi zor. Lykia kenti Cadianda'ya yakınlığıyla da dikkat çeken Üzümlü, yöredeki en büyük yerleşim olan Fethiye'den 40 kilometre uzaktadır.

Bölgede birkaç yıldan beri yaşamakta olan bir Londralı olarak köyde gözüme ilk carpan, geleneksel tarzda inşa edilmiş evler oluyor. Kıvrıla kıvrıla ilerleyen daracık sokakların kenarına dizili beyaz, bademli, sebetsiz evler bu sıcak yaz gününde biziceriye davet

Dünyanın en güzel dokuma sanatları arasında sayılan Üzümlü köyünde günlük yaşamın ayrılmaz bir parçasına dönüşmüş. / Weaving is a way of life in the village of Üzümlü 40 kilometres from Fethiye.

In the heart of the mountain region of Turkey's southwest coastal area in the Muğla municipality of Muğla, abundant in agricultural and archaeological riches, is a peaceful place where one can experience village life as it has been for centuries.

Üzümlü village (Village of Grapes) is so called because of the prolific growth of grapes in a place where other fruits are difficult to cultivate because of the arid climate and high altitude. Located 40 kilometres from the largest town in the area, Fethiye, and attracts local attention not only for the character of the village itself, but because of its closeness to the

Lycian ruins at Cadianda.

Seeing the village for the first time with the eyes of a Londoner who has lived in this area for a number of years, the first thing which struck me was the traditional technique of carpet weaving.

İnce dokuma sanatları arasında sayılan Üzümlü köyünde günlük yaşamın ayrılmaz bir parçasına dönüşmüş. / Weaving is a way of life in the village of Üzümlü 40 kilometres from Fethiye.

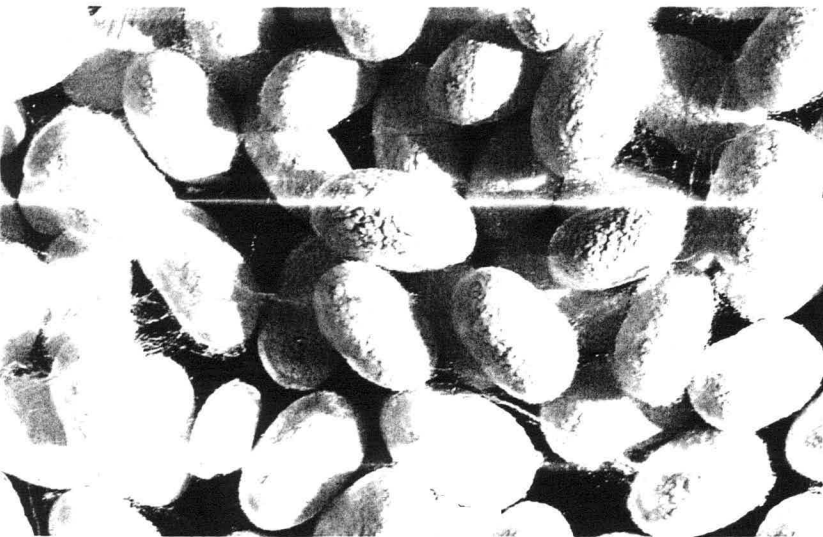
Köylü kadınlar, birer sanat eseri niteliğindeki 'dastar' dokumalarının yaratıcısı (üstte). Yörenin özelliği olan ipekli dokumaları elde etmek için köyde özel olarak ipekböceği yetiştiriliyor (altta). / Women create the fabric known as dastar, each length of which is a work of art (above). Silkworms are cultivated in the village to provide the silk required by local weavers (below).

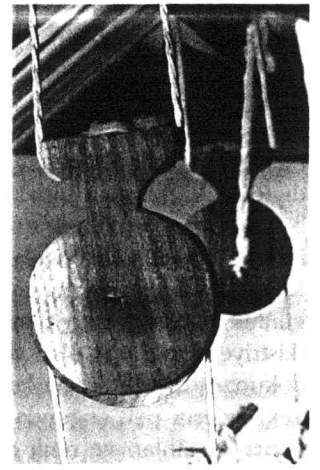
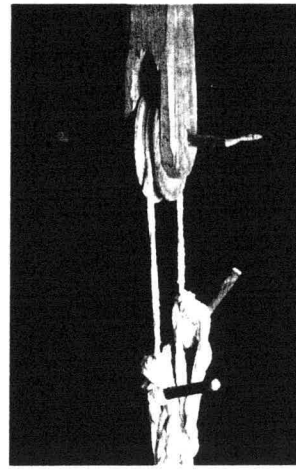
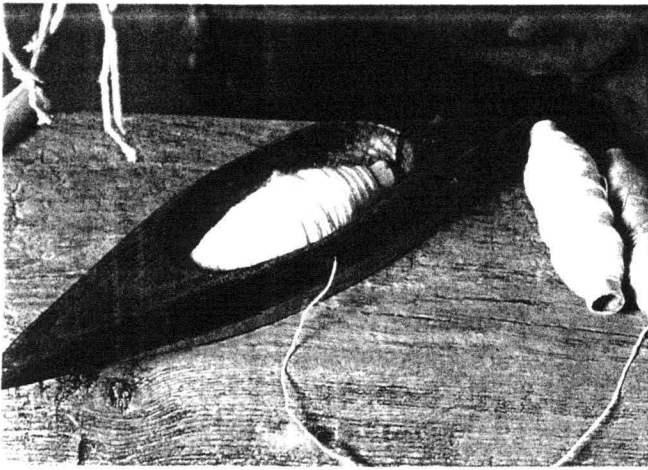
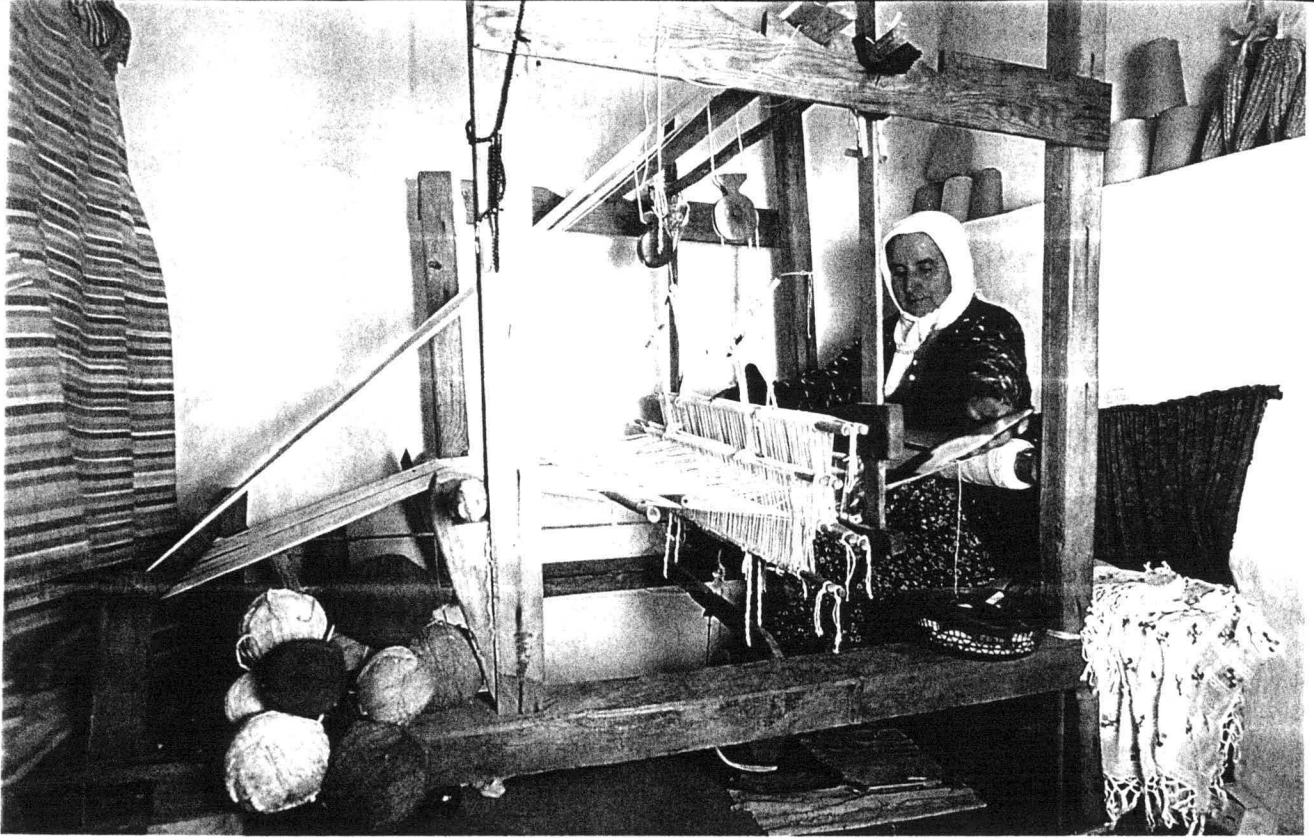
eder gibi. Sokağa doğru uzanan tahta cumbalar 'Akdenizli' olma halini simgeliyor: Sıcakkanlı, konuşkan ve dışadönük.. Kapılar parlak mavije ya da güneş sarısına boyalı; uzun ve bitmek tükenmek bilmeyen yaz günleri ile bol yağışlı kışlar boyalarını soldurmuş olsa da...

Köyde tek ilgimi çeken şey evler değildi elbet: Buradaki günlük yaşamın vazgeçilmez bir parçası da artık bir endüstriye dönüşmüş olan dokumacılık. İncelikle, özenle dokunan 'dastar' kumaşları Üzümlü'nün simgesi. Köydeki evlerin pek çoğunda tahtadan yapılmış büyük dokuma tezgâhları ve renk renk yün, pamuk ve ipek iplikleri dokumaya dönüştürecek sihire sahip her türlü

streets are lined with old whitewashed stone houses adorned with wooden 'cumba' balconies which overhang the street, and door and window frames painted rich Aegean blue or bright yellow, attractively weathered by wet winters and long, hot summers.

The character of the village is, for me, defined not only by the simplicity and charm of its architecture. An intrinsic part of life in the village is the production of beautiful finely woven fabrics: the 'dastar'. Most houses contain a full-size wooden loom (tezgâh) and every other apparatus for transforming wool, cotton and silk into a variety of fine fabrics. Many of the looms have been handed down from generation to genera-

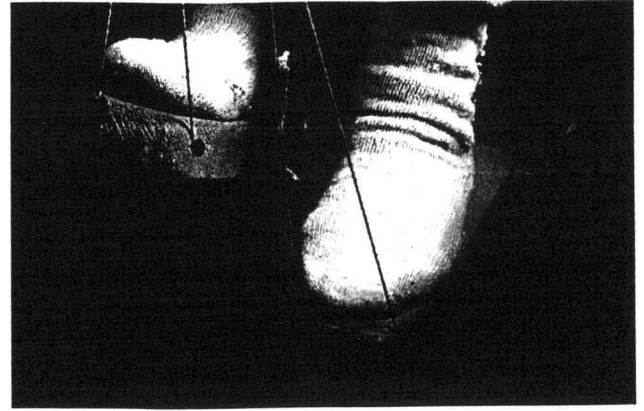
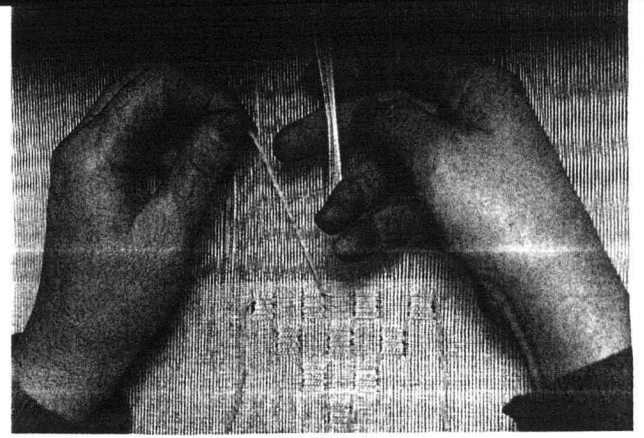
Köydeki evlerin pek çoğunda tahtadan yapılmış büyük dokuma tezgâhları ve renk renk yün, pamuk ve ipek iplikleri dokumaya dönüştürecek sihire sahip her türlü araç gereç bulunuyor. / Most households in the village possess a large wooden weaving loom and all the various other equipment needed to transform colourful wool, cotton and silk yarn into beautiful fabrics.

arac-gereç var. Tezgâhların pek çoğu nesilden nesile gece-gece bugünlere gelmiş. Aralarında 150 yılın izlerini taşıyanları dahi var. Köyün merkezinde ise modern tekniklerle dokuma yapan küçük bir fabrika bulunuyor. Dastarın diğer kumas türlerinden ayıran özellik ise üretilen her parçanın bir eşinin daha olmaması. Geleneksel yöntemlerle üretilen dastar dokumalar genellikle pamuk, yün ya da ipek iplikler kullanılarak yapılıyor. Pamuk köyün hemen altındaki tarlalarda yetiştiriliyor. Toplandıktan sonra fabrikalarda işleniyor, renk renk boyanıyor ve tezgâhlarında dokunmadan önce Üzümlüobacı Kızılcık (what else, kindly call us like you) biraciyemi dokuma sihirine, Örneğin, tatan kuması dokunuyor, tek renk, damalı ya da çizgili, kumas tezgâha geriliyken desenler elle üstüne işleniyor. Çoğunlukla

tion; from mother-in-law's mother-in-law to their granddaughters, incumbents over periods spanning up to 100 years. Many tezgâhları are built by a family carpenter in the village or by a local blacksmith.

centre of the village, which uses modern techniques to produce fabric.

Dastar fabrics have a distinctive geometric design. The fabrics are all made from cotton, wool or silk produced by traditional methods. Cotton is cultivated in the plain, but the wool and silk come from the mountains. The wool is washed and then spun into yarn. The silk is reared by silkworms and then spun into yarn. The yarn is then dyed in various colors. The fabrics are woven on a large wooden loom. The weaving process is done by hand, and the fabrics are finished by hand. The fabrics are then used to make various items, such as shawls, scarves, and dresses. The fabrics are sold in the village market, and are also used for personal use. The fabrics are a source of pride for the villagers, and are an important part of their culture. The fabrics are also a source of income for the villagers, and are a way of life. The fabrics are a symbol of the village's heritage, and are a way of life. The fabrics are a source of pride for the villagers, and are an important part of their culture. The fabrics are also a source of income for the villagers, and are a way of life. The fabrics are a symbol of the village's heritage, and are a way of life.

Köylü kadınların elinde özenle dokunan dastar, günlük yaşantımıza yemeniler, perdeler, yatak örtüleri ve hatta giyim eşyası olarak giriyor. / The dastar woven here is used to make curtains, bedspreads, headscarves and other items of clothing.

geleneksel örneklere bakılarak işlenen desenler, işi yapanın yaratıcılığına uygun olarak değişiyor. Desenler ilmek ilmek işlendiğinden desenin katle hesaplandığından dokumanın boyunu çok titizlik istiyor ve zaman alıyor. Bir ilmek bitince yeni desenin bir özelliği. İpekböcekleri köyde yetiştiriliyor. Otuz kilo ham ipek elde etmek için, otuz bin kovan gerekiyor. Dastar günlük yaşantımıza yemeniler, yataklar, yatak örtüleri hatta giyim eşyası olarak giriyor. Her yıl gelen turistler bu orijinal kesimli, rahat elbiselere bayılıyor. İnce mimarlar da son zamanlarda turizmde doğal malzemelere yöneldi. Bu açıdan da bakıldığında, bu işi olmayan dokumaların pazar şansının arttığı gözleniyor. Birer sanat eseri niteliğindeki bu dokumaları yaratan kadınların günleri hep aynı rutinde... Sabah erkenden kalkıyor, öncelikle ev işleri yapıyor, sonra tezgâhın başına oturuluyor. Akşamı kotonun başına oturuyor. Bu bir yaşam tarzı, boş zamanları değerlendirme tarzı... Ama artık, ürettikleri dokumadan hak ettikleri parayı kazanarak aile bütçesine katkı yapmak istiyorlar:

"Yörede satılan sözde 'elisi' kumaşların büyük bölümü, kumaş fabrikalarının ürünleri ve ucuz satılıyor. Halbuki bizim dokuduğumuz kumaşların emeğiyle, 80 santimetre karelik bir masa örtüsü için 100 gramımızı kaybediyor.

Zaman değişiyor, köy de yavaş yavaş değişimden

intricate regular patterns based on a square design are sewn by hand onto the cloth. These designs are generally based on traditional patterns but are just as likely to be concocted as the piece develops. This last stage in the process is particularly time consuming, since the designs are sewn in thread by thread and the number of stitches are carefully calculated - one stitch out, and the whole design is ruined.

Silk based fabrics are a particular local speciality. Silk worms are bred in the village and it takes around 30.000 'kozas' (chrysalises) to produce 30 kilos of raw silk.

Dastar has many uses: beautiful headscarves, curtains, bedcovers and even clothes (worn by the women of the village). Considering the fashionable status of natural look materials in today's booming interior design industry, there is most definitely a place in today's marketplace for such high quality, completely unique pieces of work.

The women responsible for this craft, though, are doing their way of life. They rise in the morning, and after attending to the needs of the family, sit down at the loom and spend the day weaving.

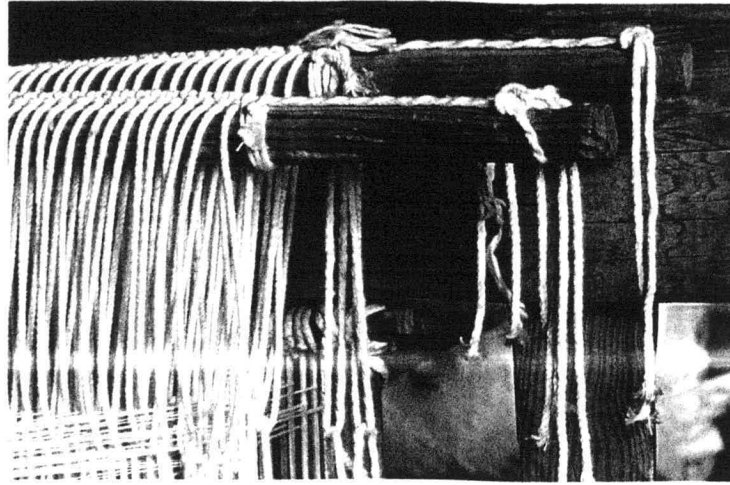
It is a way of life, a way to fill time, but they now want to expand that into a way to earn money. "Many of the 'hand-crafted' fabrics sold locally are imported to the area from big fibre manufacturers to be sold at very low prices. Surely, our work is worth more than that. It may seem like we're not making a profit, but when we sell our fabric, we have a good feeling.

The village is slowly changing and the area is slowly becoming

Sabah erkenden kalkıp dokuma tezgâhının başına oturan kadınlar, artık ürettikleri dokumadan hak ettikleri parayı kazanarak, aile bütçesine katkıda bulunmayı istiyorlar. / Early each morning the women sit down at their looms to weave the traditional fabrics that are so sought after today.

payını alıyor. Fethiye'ye yakın olan bölge, giderek popüler bir turist merkezine dönüşüyor. Kamyon safarileri ve geleneksel köy yaşamını göstermek için düzenlenen turlarla köye pek çok ziyaretçi geliyor. Ziyaretçiler, köyde geleneksel konukseverlikle karşılanıyor, gündelik hayatla ilgili getirdikleri yenilikler kolaylıkla benimseniyor. Son zamanlarda Avrupalı aileler de ev almak köy ve çevresinde yerleşmeye başladı. Köy hanki, özümle de kaçınmaz, yaradıcılığın getirdiği değişiklikleri, kolaylıkları benimsemiş durumda. Yeni gelenlere sürüp giden geleneksel, dingin köy yaşamından memnun... Değişiklik kaçınılmaz elbet. Sımdı asıl dikkat edilmesi gereken, yörenin karakteristik özellikleriyle dokunan modern yaşamın ilmeklerinin, dünyanın bu ufak kösesindeki yaşamı boylesine renkli ve canlı kılan geleneklerle bütünleşmesi ve onları koruması. •

becoming increasingly popular as a tourists' destination, and visitors to the village come by truck safari, or on tours designed to demonstrate the traditional village way of life. As a village, the inhabitants greet with open arms every new arrival to their lives. A number of European families now own houses in and around the village and the changes they bring with them are not always welcome. Many wish to see the village stay the way it is, valuing the peace and traditional atmosphere so different from their native homes. The question now is how the village can adapt to these changes without losing that quality, realizing that the 'warp' of modern culture, as it were, into the 'weft', the intrinsic character of the place remains. For a good example, see the book 'The Village' by John G. Bennett, published by the British Council, London.